

GENEL DİREKTÖRÜN 1973 ARAZİ MEVSİMİNİ AÇIŞ KONUŞMASI

«Sayın profesörler, sevgili arkadaşlarım,

Sizlere arazi mevsimine başlamadan evvel çalışmalarımız hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum. Biliyorsunuz 1972 yılı bilhassa demir projesi bakımından faal bir yıl oldu. 1972 yılında Hasançelebi'de başlamış olduğumuz çalışmalara devam ettik. Yeni bulduğumuz 44 milyon tonluk ilâveyle Hasançelebi'de 142 milyon ton % 52 tenöre tekabül eden cevher rezervi tespit edilmiş durumdadır. Bu rezerv dışında, Divriği ile Hasançelebi arasındaki Yellice mıntıkasında sondajlı aramalarımız, çalışmalarımız oldu. Bu çalışmalar neticesinde de, aynı tenörde 20 milyon ton kadar rezerv tespit edilmiş bulunmaktadır. Demir cevheri ile ilgili olarak memleketimizin muhtelif yerlerinde jeolojik ve jeofizik etütlere devam edilmektedir. Bu arada Bolu masifinde uçuşlarımız devam etmektedir. Bu uçuşlarda bazı anomaliler tespit olunmuş ve tahkikine başlanmış bulunmaktadır. Henüz elle tutulur bir netice yoktur, fakat buradaki jeofizik çalışmalar ümit verici görünmektedir. Bunların dışında Toroslar'da alüminyum ve demir karışımı bir cevher daima bilinir; Payas'taki demir cevheri gibi. Zamanında yapılan çalışmalarda karışımın ayrılması mümkün olmamış ve Almanya'ya da numune gönderilmişti. Krupp Firması bazı tecrübeler yapmış, fakat demir alüminyumdan tam olarak ayrılmamıştı. Toroslar'da Yalvaç-Akşehir mıntıkasında demir ve alüminyum karışımı olan cevher tipinden bir miktar tespit edildi ve numune alındı. Teknoloji Laboratuvarlarımızda yapılan son çalışmalar neticesinde demir ve alüminyumun birbirinden ayrılabilceği tespit edildi, ki bu netice bizim için mühim bir adımdır. Çünkü Toroslar'da geniş bir sahada demir ve alüminyum karışımı cevher mevcuttur. Bunlar birbirinden ayrılabilceğine göre demir ve alüminyum, rezervlerimiz bakımından ümit verici görülmektedir. Bu çalışmalarımıza paralel olarak prospeksiyon etütlerimize de devam ediyoruz. Prospeksiyon etütleri Yozgat, Malatya, Elâzığ illerinde 1972 yılında devam etmiş ve bu çalışmalardan da bazı ümitli neticeler alınmıştır. Bir taraftan sondajlı aramalar, jeofizik çalışmalar yapıyor, diğer taraftan da prospeksiyonlarımıza devam ediyoruz; prospeksiyonlar gerek arazi üzerinden, gerekse uçaklarla yapılıyor.

Kurşun-Çinko-Bakır Projesine gelince; bildiğiniz gibi Murgul'da ana yatakta yapılan sondajlar bitirilmiş ve sondajlar neticesinde ana yatak rezervi 32 milyon ton olarak tespit edilmiştir. Ayrıca, ana yatağın hemen yanında Çakmakaya mevkiinde 100 milyon ton % 1-2 bakır tenörüne tekabül eden rezerv kesin olarak tespit edilmiştir. Çakmakaya ve ana yatak dışında Çayeli'nde yapılan çalışmalar neticesinde, bugüne kadar 20 milyon ton % 2.5 bakır tenörüne tekabül eden cevher rezervi tespit edilmiş olup, burada çalışmalarımıza devam edilmektedir.

Karadeniz sahilimizde çalışmalarımıza muhtelif yerlerde devam olunmaktadır. Bu arada bildiğiniz gibi, Rize ve Trabzon'da da çalışmalarımız vardır. Trabzon'da Sürmene'de mühim olabilecek bir saha tespit edilmiş bulunulmaktadır. Sürmene-Kutlular'da bu yıl yapılan sondajlar neticesinde 1 milyon ton kadar bir rezerv tespit edilmiştir ve çalışmalara devam edilecektir. Rize, Ardeşen, Tunca derede yapılan çalışmalar neticesinde de ümitli bir saha bulunmuştur. Fakat Tunca derede bu yıl bazı nedenlerle sondajlar yapılamadı. Giresun-Tirebolu-Köprübaşı mevkiinde çalışmalar yapılmaktadır. Biliyorsunuz, burada daha çok kurşun-çinko mevcut olup, halen 6 milyon ton rezerv tespit edilmiştir. Bu maden hemen yolun kenarında, sahilde ve bir taraftan da işletilme durumundadır.

Kurşun-çinko-bakır olarak Birleşmiş Milletler Merzifon-İspir Projesi var. İspir Projesiyle ilgili olarak İspir civarında Ulutaş'ta porfiritik tip dediğimiz cevher bulunmuştur. Cevher bakır ve molibden ihtiva etmekte olup, istikşaf mahiyetinde bir adet sondaj yapıldı, çalışmalara devam edilecektir. Yatak kesin olarak porfiritik tip bakır cevheri ve tenoru de yüksek olursa bu tip cevherler büyük rezervler verdiğiinden saha önemli olabilir. Sahanın diğer bir önemi de, yatağın bilhassa bu sahada bulunan granit masifinin güneyinde olmasıdır. Granit masifinin kuzeyinde (Karadeniz sahiline yakın) bakır emarelerine rastlandığına göre, bütün granit masifi etrafının çok dikkatle etüt edilmesi gerekiyor. Burada da yeni yeni bakır zuhurları bulunabileceği ümit edilebilir. Bu bakımdan hakikaten sevinçliyiz. Karadeniz kuşağının altında Ergani kuşağı üzerinde de eskiden beri işletme var; fakat Ergani madeninin de aynen Murgu'da olduğu gibi, rezervinin tükeneceği zaman zaman söylenir. Yaptığımız etütler neticesine göre Ergani madeninin hemen civarında, Hacı Mehmet'te bir sondaj yapıldı. Ana yataktan 5-6 km mesafede yaptığımız bu sondajda 40 metre kalınlıkta % 3 tenörlü bakırlı seviye kesildi. Bu, bize Murgu'da olduğu gibi Ergani'de de oldukça önemli sayılabilecek yeni bir yatağın bulunabileceğini gösterdi. Ayrıca Ergani civarında daha başka önemli olabilecek anomaliler, zuhurlar da tespit edildi. Buralarda da sondajlar yapmayı düşünüyoruz. Bu şekilde hemen ana yatağın civarında yeni yeni rezerv imkânlarının bulunabileceğini ortaya koymuş bulunuyoruz. O bakımdan, Ergani'nin ömrü bitmeyecek ve Ergani ile beraber, yakınında bulunan diğer yatakların da işletilmesi mümkün olacak kanaatindeyiz. Kurşun-çinko-bakır konusunda Batı Anadolu'da da çalışmalarımız var. Bilhassa Biga yarımadasında, Balıkesir civarında, Edremit'te, Yenice'de ve diğer muhtelif yerlerde kurşun-çinko sondajlarımız mevcuttur. Bu sondajlar neticesinde şimdilik birkaç yüz bin ton diyebileceğimiz kurşun-çinko rezervleri tespit edilmiş durumdadır. Bunlar tabii küçük rakamlardır, yalnız burada henüz yoğun çalışmalar yapılmamış, büyük çapta sondaj aramalarına geçilmemiştir. Yapılanlar istikşaf mahiyetindeki sondajlardır. İleride sondaj makineleri artırıldığı veya diğer yerlerden alınıp buralara getirildiği zaman, belki bunların arasında mühim rezervler bulunabilecektir. Bu arada Balıkesir, Dursunbey mıntıkasında, birkaç yıldır devam eden sondajlarımız bu sene de devam etmiş ve 1 milyon 800 bin ton toplam % 10 a tekabül eden kurşun-çinko rezervi tespit olunmuştur. 1972 yılının en mühim buluşlarından birisi kanaatimce Sarıyurt'taki kurşun-çinko madenidir: Bir vadinin kenarlarında bulunuyor ve daha çok genişleme imkânı gösteriyor. Burada ancak birkaç adet sondaj yapılmış ve bugüne kadar takriben 240 bin ton rezerv tespit edilmiş durumdadır; fakat bu saha daha büyük imkân vermektedir. Kanaatimce Sarıyurt muhtemelen memleketimizin en büyük kurşun-çinko yatağı olmaya namzettir. 1973 yılında burada daha çok sayıda sondaj yapmayı düşünüyoruz. Bakır-kurşun-çinko olarak şimdilik önemli neticeler bunlardır; bunların arasında biraz önce arz ettiğim gibi birçok yerlerde küçük zuhurlar bulunmuştur.

Kömür projesiyle ilgili olarak bilhassa Trakya'da sondajlar yaptık. Tekirdağ ve Edirne civarında muhtelif kömür (linyit) rezervleri tespit ettik. Bunların dışında Doğu Anadolu'nun çeşitli yerinde linyit rezervleri tespit edilmiş durumdadır. Bunlardan meselâ bir iki tanesini söyleyeyim: Edirne'de, merkez Demirhanlı'da 35 milyon tonluk ve Bingöl, Karlıova'da 13 milyon tonluk bir rezerv tespit edildi, ki buradaki çalışmalara yine devam edilecektir. Kömürle ilgili en mühim projelerimizden birisi de Zonguldak mıntıkasının etüdüdür. Bildiğiniz gibi biz Zonguldak ve civarını tanırız, eskiden beri Enstitünün karbonifer etütleri vardır. Şimdi bu sahayı daha geniş olarak ele almayı düşünüyoruz. Zonguldak'ın güneyinde belki Bolu'ya kadar jeolojik ve jeofizik çalışmaları genişletmek, tam bir etüt yapmak ve bu şekilde bu kömür havzamızda yeni rezerv bulma imkânlarını araştırmak için gerekli etüde geçtik. Bu etüt çok büyük bir proje olarak yürütülecek; muhtemelen birkaç yıl sürecek ve bu etütlerden sonra sistematik sondajlı arama ameliyesine girişilecektir. Zonguldak kömür projemizi anlatırken bir de, projenin ikinci yönünden bahsetmek istiyorum: Birinci yönü kömür bulmak, ikinci yönü de, metan gazının çıkarılması suretiyle işletmeye faydalı olmaktır. Bu gazın çıkarılmasıyla grizu infilâklarına da manî olunacaktır. Ayrıca gazın yakıt olarak kullanılması imkânının araştırılması da

düşünölmektedir. Bu büyük projeyi T.K.İ. ile (etütleri biz yapacağız) beraber yürötmeye çalışacağız. Bu arada bir de bitümlü şist ve asfaltitlerden bahsedebilirim. Bitümlü şist için Niğde, Ulukışla civarlarında çalışıldı; burada milyonlarca ton bitümlü şist var. Fakat maalesef bunun kalorisi oldukça düşüktür. Kalorifik değeri dikkate alınmayacak, yani bin kalorinin altındakiler de hesaba katılacak olursa, 600-650 milyon ton bitümlü şist tespit edilmiş bulunmaktadır. Fakat kalorifik değeri binin üzerindeki kısım veyahut da asfaltit miktarı % 10 üzerindeki kısım nazarı itibara alınırsa, bunun 70-80 milyon ton olduğu göröölür. Bu bakımdan bugün için belki bir enerji kaynağı, yani yakıt olarak mühim bir rezerv göröünümünde değildir. Fakat ileride bu sahadan da istifade etmek imkânı olabilir. Bir de, biliyorsunuz, Şırnak'taki asfaltitler var; burada birkaç yıl evvel çalışmalarımız mevcuttu, 10-12 milyon tonluk bir rezerv tespit edilmişti. Bu yıl tekrar sondajlara başlanılmış ve burada rezervler 18 milyon tona kadar yükseltilmiştir. Asfaltit yakıt maddesi olarak kullanıldığı gibi, aynı zamanda bir nevi petrol gibi yan ürünleri geliştirilerek, teknolojik sanayi, kimya sanayii kurulacak bir madde olarak da düşünölebilir. Amerika'da bilhassa *gilsonit* dedikleri madde asfaltit olup, onunla ilgili rafineriler kurulmuş ve bu rafinerilerde petrol dahi üretilmektedir. Ayrıca petrolün yanında kimya sanayii de kurulmuştur. Eğer buradaki rezerv de 20-25 milyon ton civarında olursa, ki biz 18 milyon tonu bulduk, böyle küçük çaplı bir sanayinin kurulması imkân dahiline girebilir. Doğu Anadolu için esasen Şırnak asfaltiti iyi bir yakıt kaynağı olarak düşünölebilir.

Endüstriyel hammaddelere gelince, endüstriyel hammadde olarak en mühim konumuz fosfattır. Bugün memleketimizin ithal ettiğı başlıca iki hammadde vardır: Birisi fosfat, diğeri de petrol. Fosfat olarak Mardin'de eskiden bir rezerv bulmuştuk (200 milyon ton kadar) ve bu fosfatın tenoru düşüktü (% 10-11 civarında). Fakat şimdi Batı Kasrık olarak bilinen yeni bir saha bulduk ve bu sahada yapılan sondajlar neticesinde takriben göröölür, muhtemel, mümkün dahil olmak üzere 110 milyon tonluk bir rezerv tespit ettik ve bunun tenoru de % 20 nin üzerindedir. Laboratuvarlarda zenginleştirme tecrübeleri oldukça müspet netice verdi ve bu sahanın fizibilite çalışmasının yapılmasına geçildi. Fizibilite çalışmalarını bu yıl bitirmeyi düşünöyoruz. Bu şekilde takriben bugünkü bilgilerimize göre, 100 milyon ton civarında olan ve tenor itibariyle % 20-25 in üzerinde bulunan bu yatak, memleketimizin fosfat bakımından hammadde açığını karşılayacak, ithalâtı durduracak ve birkaç yıl içerisinde memleketimizin sanayiine büyük bir katkıda bulunacaktır; bu bakımdan sevinçliyiz. 1973 yılında çalışmalarımızı ve fizibilite etütlerini tamamlayacağız. Diğere endüstriyel hammaddeler; mermer, grafit vb., en mühimi de perlitdir. Perlit, son yıllarda üzerinde çalıştığımız bir konu olup, inşaatlarda tecrit maddesi olarak kullanılmaktadır. Nevşehir civarında 2 milyar ton kadar perlit rezervi tespit ettik. Ayrıca Ağrı, Ankara, İzmir taraflarında da mühim rezervler tespit olunmuştur, ileride perlit mühim bir malzeme olarak ortaya çıkabilecektir. Bilhassa köy evlerimizin inşaatında da kullanılmak suretiyle perlit rezervlerimizin, memleketimizde hayırlı adımların atılmasına yardımcı olacağını ümit ediyorum. Ayrıca, perlitin ihracat değeri de vardır.

Radyoaktifmadenler olarak eskiden Salihli'de tespit ettiğimiz rezervler mevcuttur. Bu rezervlere ilâve olarak Salihli'de (Köprübaşı) 200 ton uranyum metale tekabül eden yeni bir rezerv, ayrıca Aydın-Koçarlı mıntığında bir sahada yaptığımız sondajlarda 200-300 ton uranyum metale tekabül eden bir cevher rezervi tespit ettik; çalışmalara devam edilmekte olup, rezerv muhtemelen bunun birkaç misli olacaktır. Salihli'de de aynı şekilde daha geniş ve yeni ilâve rezervlerin bulunacağına, inanıyoruz. Uranyum durumumuzun iyi olmasını tabii ki arzu ediyoruz. Çünkü önümüzdeki günlerde yeni bir reaktör, kuvvet reaktörünün kurulmasına karar verilmek üzeredir. Biliyorsunuz, halen İstanbul'da, eğitim maksadiyle kurulmuş 1 megavatlık reaktör mevcuttur. Bunun dışında Planlamanın öngördüğü 80 megavatlık bir eğitim reaktörü düşünölmektedir. 80 megavatlık reaktör ise, kanaatimce küçüktür; halbuki memleketin enerji sıkıntısını karşılamak için daha büyük (600 megavatlık) bir reaktöre ihtiyaç vardır. Hemen karar verilecek olursa, bu kuvvet reaktörü 1982 yılında tahakkuk ettirilip, devreye sokulabilir.

Kısaca jeotermik enerjiden de bahsedeyim; bildiğiniz gibi Denizli civarında Kuyucak, Kızıldere mevkiinde yapılan sondajlar neticesinde tabii buharı bulduk, fizibilite çalışmaları tamamlandı. 10 megavatlık pilot çapta tabii buharla çalışan ilk enerji santralının kurulması öngörülmüş olup, Birleşmiş Milletlerden fizibilite çalışmalarının neticesini bildiren raporu bekliyoruz. Rapor gelmez bakanlığımıza ve T.E.K idaresine intikal ettireceğiz; memleketimizde ilk defa olarak tabii buharla çalışan bir enerji santralının kurulması mümkün olacak; küçük bir santral, çok fazla paraya da ihtiyaç göstermiyor ve tesisin bir yıl içerisinde kurulması imkânı da mevcut. Önümüzdeki bir iki yıl içerisinde tabii buharla çalışan ilk santralin kurulması mümkün olacaktır. Seferihisar'da yapılan çalışmalarda, İzmir'in güneyinde bir gradyan sondajı yaparken 80 m derinlikte buhar çıktı ve bize ümit verdi. Derin sondaj yaparsak, daha yüksek hararete buhar bulacağımızdan eminim. Ayrıca, Afyon'daki kaplıcalara su bulmak amacıyla yaptığımız sondajlarda da hemen tabii ması ve buhara rastlandı. Bu mıntıkadaki buharın önemi Afyon şehrine ancak 12-13 km mesafede bulunbu mesafeden kolaylıkla borularla şehre tabii buharın getirilerek şehrin ısıtılmasının mümkün olmasıdır. Onun için de, bu yıl Afyon civarındaki tabii buhar rezervini tespit etmek amacıyla çalışmalarımıza başlayacağız; rezervi tespit edildikten sonra, bir proje hazırlayıp Afyon şehrinin ısıtılmasını düşünüyoruz. Belki birkaç yıl içerisinde tahakkuk ettirilecek bu proje ileride bazı büyük şehirlerimizin ısıtılmasında da bize kılavuzluk yapacaktır. Çünkü memleketimizin birçok yerlerinde sıcak su mevcuttur ve oralarda da bu şekilde tabii buhar bulunduğu takdirde, bu büyük şehirlerimizin tabii buharla ısıtılması mümkün olacaktır. Bu arada, Ankaramızı da unutmamamız lâzım, onun için Ankara civarında da jeolojik, jeofizik ve Jeoşimik etütleri yürütmekteyiz. Arkadaşlarıma bir talimat verdim. Bu talimata göre, önümüzdeki bir iki ay içerisinde derin bir sondaj yapmaya karar vermiş bulunuyoruz. Bu sondajla eğer Ankara civarında buhar veya sıcak su bulacak olursak, ileride belki şehrin ısıtılması için kullanılabileceğini düşünüyoruz. O bakımdan bu çalışmalarımız müspet yönde gelişmektedir. Arkadaşlarım ümitli görünüyorlar; bu ümitli görünen sahaların içerisinde en ümitli noktayı seçip, orada sondaj yapmayı düşünüyoruz, muhtemelen sondajı bu yaz tahakkuk ettireceğiz. Şüphesiz tabii buhar çalışmaları memleketimizin muhtelif yerlerinde jeolojik ve jeofizik çalışmalar olarak yürütülmektedir: Bolu'da, Manisa'da, izmir'de, Çanakkale'de ve muhtelif illerimizde bu gibi çalışmalar yapılmaktadır.

Petrol çalışmalarımıza gelince, biraz evvel arz ettiğim gibi, hammadde kaynağı olarak bu memleketin iki problemi var. Bunlardan birisi fosfat ise diğeri de petroldür. Fosfat konusunu hal-lolmuş görüyorum, çünkü hammaddesi bulunmuş, fizibilite çalışmalarına başlanmış, şimdi bir petrol kalmıştır. Petrol bakımından Enstitümüz çalışmalarına devam edecektir. Bildiğiniz gibi Sivas'ta (Celalli) sondajlara başladık, bunu yarıda bırakmayacağız. Bu ay derhal bu sondajlara başlanacak, iki bin metrede bıraktığımız bu sondajı derinleştirmeye devam edeceğiz. Ayrıca Çankırı'da, Ankara'nın hemen kuzeyindeki saha üzerinde jeolojik etütler yaptık, burada çalışan arkadaşlarımız çok ümitli görünüyorlar. Arkadaşlarımızın bu kadar ümitli olması neticesinde, çalışma yerlerine gittim, kendilerinden bilgi aldım ve burada jeofizik sismik etütlerin yapılmasına karar verdik. Bugüne kadar sismik ekiplerimiz Kars'ta, Rus hududunda bazaltlarla örtülü saha üzerinde çalışıyorlardı. Biliyorsunuz, sismik çalışmalar bazaltlar üzerinde yapıldığı takdirde, bunlardan netice almak kolay değil. Fakat arkadaşlarımızın gayet dikkatli çalışmaları sonunda, yeni metotlar uygulamak suretiyle neticeyi almak, yani sismik metodu orada uygulamak imkânı sağlandı. Şimdi bu ekiplerin oradaki çalışmalarını bir an için durdurup Çankırı'ya sevk edeceğiz ve Çankırı'daki etütleri bitirmeye çalışacağız. Sismik ve jeofizik çalışmalar da müspet netice verirse, burada da istikşaf mahiyetinde sondaj yapılmasını düşünümekteyiz. Halen 100 milyon doları geçmiş olan petrol ithalâtı 10 yıl içerisinde muhtemelen 400-500 milyon doları geçecektir. Bunu karşılamak, durdurmak, önlemek; petrol konusuna daha fazla eğilmek lâzımdır. Buna yalnız bizim değil, memleket çapındaki bütün müesseselerin eğilmesi, petrolü bulması lâzım. Biz de kendimize düşen vazifeyi yapmaya çalışacağız.

Çalışmalarımız meyanında tabii ki, jeoloji haritası alımı ve jeoloji çalışmaları da var. Daha çok ekonomik sorunlarımızı ve aynı zamanda bazı bilimsel sorunları da halletmek yönünden, çeşitli ölçekli haritalar yapıldı ve bu arada da takriben 100 pafta üzerinde 1:25 000 lik çalışmalar yapılmış durumdadır, 1:50 000 mikyaslı jeoloji haritalarının basılması için çalışmalarımız var ve bunlara devam ediyoruz. Bunun için 1:50 000 ölçekli jeoloji haritalarının basılması hususunda bazı hazırlıklarımız var, yakında 1:100 000 ve 1:50 000 ölçekli bazı jeoloji haritaları baskı için hazır vaziyete getirilmiş olacak ve bundan sonra da seri olarak çalışmalara devam edilecektir. O bakımdan bu çalışmalarımız da müspet yönde gelişmekte, gerek memleketin bilimsel sorunlarını halletmek ve gerekse diğer maden ve petrol çalışmalarına yardımcı ve faydalı olmak için bu jeoloji haritaları yapılmaktadır.

Faaliyetlerimiz yalnız arazide olmuyor, merkezde de çalışmalarımız var. Arazide çalışan arkadaşlarımızın bulunduğu herhangi bir taş veya madenden memleketimizde nasıl istifade edip, ne gibi endüstri kurabiliriz, nasıl kullanabiliriz, yan ürünleri olabilir mi, olamaz mı? Bunların üzerinde teknoloji çalışmaları, cevher zenginleştirilmesi veya pilot çalışmaları yapmak lâzım. Bu yönden teknoloji laboratuvarlarımızda önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bunlardan birisi, Hasaңcelebi demirleri üzerinde yaptığımız çalışmadır. Hasaңcelebi'de % 20-40 tenörlü bir demir cevheri bulunmuştu, biz bu cevherin laboratuvarlarda zenginleştirme testlerini yaptık, muvaffak olduk. Tecrübeler neticesinde cevherin konsantre edilebileceğini, konsantre edilen cevherden de peletlerin yapılabileceğini gördük. Arkadaşlarımız Teknoloji Laboratuvarlarında bu peletleri yapmaya muvaffak olmuşlardır. Çalışmalarımıza göre, Divriği demirleriyle Hasaңcelebi'de bulunan demir cevherlerinin aynı yerde müştereken peletlenmelerinin mümkün olduğu neticesine varılmıştır. Bunun için yeni bir tesisin kurulması icap ediyor. Hasaңcelebi'deki cevherin kısa bir zamanda istihsale geçmesini arzu ediyoruz. Çalışmalardan ikincisi, dumansız yakıt sorunu. Bu sık sık ele alınan ve konuşulan bir konu. Dumansız yakıt konusunda da Teknoloji Laboratuvarımızda yapılan teknik çalışmalar tamamlanmıştır. Yapılan çalışmalarda biz briketleri, dumansız yakıtı istihsal etmiş bulunuyoruz. Çalışmalar bitmiştir, bundan sonra yapacağımız çalışmalar bunların ekonomik olup olmayacağını ve maliyetinin ne olacağını tespitiyle ilgili çalışmalardır. Bunu da birkaç ay içerisinde tamamlamayı düşünüyoruz. Bu bakımdan da büyük bir adım atmış bulunuyoruz. Teknoloji çalışmalarımız çok müspet yönde gelişmektedir. Esasen dumansız yakıt konusundaki çalışmalar daha önce de bitirilebilirdi; fakat bir pres temini üzerinde müşkülât çektik, nihayet temin olundu ve çalışmalar da bitmiş bulunuyor. Bunun gibi, perlit konusunda yapılan çalışma neticesinde perlitin tecrit maddesi olarak kullanılabileceğini laboratuvarlarımızda gösterdik. Diğer bir çalışma konumuz uranyum konusu; biliyorsunuz, Demirköprü barajı civarında (Salihli-Köprübaşı) bulduğumuz uranyum cevheri üzerinde lâboratuvar çalışmaları yaptık ve sarı pasta dediğimiz «yellow cake» in, cevherden zenginleştirme suretiyle elde edilmesinin mümkün olabileceğini gösterdik. Şimdi bunu pilot çapta yapmayı düşünüyoruz. Bunun için de mahallinde, Salihli'de, Köprübaşı'nda günde iki ton cevher işleyebilecek bir cevher zenginleştirme tesisi geliştirmeyi öngördük ve bunun için hazırlıklarımıza başlamış bulunuyoruz. Tesisin kurulması 1973 yılı içerisinde bitirilecek ve 1974 yılının başlangıcında artık faaliyete geçmiş olacak; sarı pastaları da devamlı olarak bu pilot tesisten elde edeceğiz. Teknoloji çalışmalarımız yalnız bu söylediğim konularda değil; bu konular dışında fosfat, kurşun-çinko, dışarıdan gönderilen muhtelif cevherler üzerinde de yapılmakta ve hakikaten çok önemli neticeler alınmaktadır.

1973 yılının çok başarılı olacağına inanıyorum. Ayrıca 1973 yılında bütçemizde bir artış oldu; bu artışın etkisinin ne olduğunu açıklamak lâzımdır. Genç arkadaşlarımız bütün bilgilerini, zekâlarını, enerjilerini kullanarak, işbirliği yaparak daha iyi neticeler alacaklar ve bunları biz memleketimize duyuracağız. Bu memleketin kalkınması sizin çalışmanıza bağlıdır, buna içten inanıyorum. Yeraltı zengin, yerüstü zengin, fakat insanlar fakir; olacak şey değil. Eğer yeraltı zenginse, bunu yerüstüne çıkaracağız, bunu değerlendireceğiz, elle tutulur hale getireceğiz. O zaman bu zenginliğin üzerinde oturan fakir insanlar da zenginleşecek, ancak bu şekilde standardımız

bir an evvel siparişini istiyorum. Bütün malzeme ve makineler sipariş edilecek, bunlar getirilecek ve önümüzdeki yıllar için de hazırlığımızı yapmış olacağız. Onun için makine ve malzeme siparişlerini son yıllarda bütçe imkansızlıkları yüzünden yapamadık ve ancak normal çalışmalarımızı eylül, ekim ayına kadar yürütüp, bu aylardan sonra tempomuzu yükselecek, Bunun için hem arazide çalışmamızı, hem de lüzumlu olan malzeme ve makinelerin yavaşlatmak veya durdurmak durumunda kaldık. Bu sene malî yıl sonuna kadar çalışmaya devam edeceğiz. Bu arada da daha fazla sahada yoğun çalışmalar yapabilmek, daha fazla sondaj makinesi çalıştırabilmek gayesiyle makine siparişlerimizi hızlandıracağız.

Sayın profesörlere beni dinlemelerinden dolayı teşekkür ederim. Hemen hemen hepsi eski Enstitülü sayılırlar, böyle bir Enstitü gününde bizlere katıldılar, kendilerine bu bakımdan da teşekkür ederim. Sizlere ve diğer bütün M.T.A.lı arkadaşlarıma 1973 çalışma sezonunda başarılar diler ve yakında sizleri arazide görmek ümidiyle hepinizi hürmetle selâmlar, teşekkür ederim.»

Doç. Dr. Sadrettin ALPAN
M.T.A. Enstitüsü Genel Direktörü